Stupnice (8.TÝDEN)

Tóny c d e f g a h c tvoří řadu tónů, které říkáme STUPNICE. Začíná tónem c a končí zase tónem c a proto jí nazýváme STUPNICE C DUR. Každá stupnice se skládá z 8 tónů, které jdou za sebou. Na klaviatuře tvoří tuto stupnici bílé klapky.
Máme mnoho různých stupnic a každá se jmenuje podle toho jakým tónem začíná. Pokud začneme hrát stupnici od tónu D, bude se jmenovat D dur, pokud začneme od tónu E bude se stupnice jmenovat E dur, od tónu G to bude G dur….

Každá stupnice má svá pravidla. My si dnes vysvětlíme, jak budeme zapisovat stupnice DUROVÉ. Vsvětlíme si, kde ve stupnicích najdeme celé tóny a půltóny a naučíme se první dvě stupnice s křížky.

Stupnice se skládají z celých tónů a půltónů. Hned na začátku si musíme zapamatovat pravidlo: V DUROVÉ STUPNICI JSOU VŽDY PŮLTÓNY MEZI 3. a 4. TÓNEM a MEZI 7. a 8. TÓNEM. Všechny názvy durových stupnic píšeme velkým písmenem.

Takto vypadá stupnice C dur napsaná v notách:

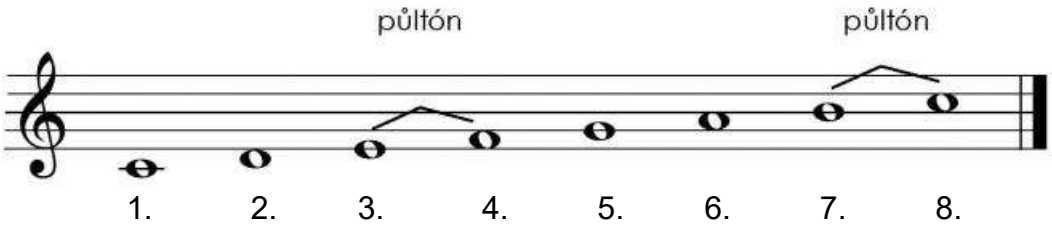

A takto vypadá na klaviatuře:

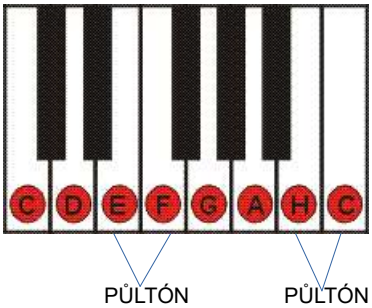

D.Ú. VYPLŇ PRACOVNÍ LISTY NA 8. TÝDEN

Stupnice s KŘÍŽKY (9.TÝDEN)

Pokud budeme chtít zahrát kteroukoliv durovou stupnici od jiného tónu než C, vždy budeme muset zvyšovat jeden nebo více tónů pomocí křížku (z minula víme, že křížek zvyšuje notu o půl tónu).
Křížky přidáváme kvůli tomu, že v každé stupnici musí být půltón mezi 3., 4. a 7., 8. tónem. Například, pokud bychom chtěli zahrát stupnici D dur, (tedy od tónu d po další tón d) a nechali bychom půltóny mezi e-f a h-c (jako v Cdur), byly by půltóny na špatném stupni = na 2.,3, a 6., 7. Pak bychom nesplnili pravidlo durové stupnice… Když ale zvýšíme tón f na fis najednou vznikne půltón mezi tóny fis a g a to už je 3. a 4. tón ve stupnici D dur. Stejně tak, pokud zvýším tón c na cis, pak vznikne půltón mezi cis a d a to je 7. a 8. tón ve stupnici D dur.

Jak jdou stupnice za sebou? Celkově máme 7 durových stupnic s křížky. Jsou to:
-G DUR =1# fis
-D DUR =2# fis, cis
-A DUR =3# fis, cis, gis,
-E DUR =4# fis, cis, gis, dis
-H DUR =5# fis, cis, gis, dis, ais
-FIS DUR =6# fis, cis, gis, dis, ais, eis
-CIS DUR =7# fis, cis, gis, dis, ais, eis, his

Nás dnes budou zajímat první dvě stupnice s křížky, tedy G dur a D dur.
Základní stupnice je C dur, ta nemá žádný křížek. Na 5. stupni stupnice C dur najdeme název další stupnice = G dur. Protože je to první stupnice, kterou takto najdeme má jeden křížek FIS. V nové stupnici zvyšujeme vždy 7. tón.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
C dur = C D E F G A H C
G dur = G A H C D E FIS G.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Ze stupnice G dur odvodíme další stupnici. Zase si najdeme 5. tón v G dur. Tam začíná další stupnice = D dur. V nové stupnici opět zvýšíme 7.tón a zjistíme, že D dur má 2 křížky - FIS, CIS.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
G dur = G A H C D E FIS G
D dur = D E FIS G A H CIS D
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

D.Ú. VYPLŇ PRACOVNÍ LISTY NA 9. TÝDEN